

ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ชิงชัย วิชิตกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย (CULTURAL REFLECTIONS IN THAI CLASSICAL MUSIC HOMAGE CEREMONY)

ชิงชัย วิชิตกุล 4636803 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุม : พิเชิต ชัยเสรี คบ. (เกียรติคุณอันดับ2), อบ. (ปรัชญา), ลักขณา ดาวัฒน์หงษ์
อบ.,ศศ.ม., Doctorat de l' EHESS, พรทิพย์ อุสุภรัตน์ ศศ.บ., ศศ.ม., อนันต์ สบฤกษ์ กศ.บ., กศ.ม.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสัญลักษณ์สำคัญในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ สัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในองค์ประกอบของพิธีไหว้ครูดนตรีไทย และสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนการประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ผลของการศึกษาพบว่า สัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในองค์ประกอบของพิธีไหว้ครูดนตรีไทย คือ เทพสังคีต, ชันก้านล, เครื่องสังเวท, และวันพฤหัสบดี ส่วนสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในขั้นตอนการประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทย คือ บาทรน้ำมนต์-การเจิม-ผ้าหน้าโขน, วัฒนธรรมการจัดตำแหน่งสิ่งของต่างๆ ในพิธีกรรม และดนตรีที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม

สัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏทั้ง 2 ส่วนในพิธีกรรม เป็นระบบสัญลักษณ์ที่มีความหมายลึกซึ้งกว้างขวางกว่าสิ่งที่มองเห็น และสะท้อนภาพทางวัฒนธรรมไทยในเรื่องของ วิถีคิด วิถีชีวิต การอบรมทางจริยธรรม และสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติในสังคม

คำสำคัญ : พิธีไหว้ครูดนตรีไทย / ความหมายเชิงสัญลักษณ์ / ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรม

CULTURAL REFLECTIONS IN THAI CLASSICAL MUSIC HOMAGE CEREMONY

CHINGCHAI WICHITKUL 4636803 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

**THESIS ADVISORS: PICHIT CHAISEREE B.E., M.A.,
LAKANA DAORATANA HONG B.A., M.A., Doctorat de l' EHEESS,
PORNTIP USUPARAT B.A., M.A., ANUN SOPREAK B.ED., M.ED.**

ABSTRACT

This thesis aims at a study of significant symbols in Thai Court Music's Wai Khru ceremony. The study is divided into two parts, (a) Symbols that are used throughout the entire ceremony and (b) symbols that appear at various stages a process of the ceremony.

The symbols that are used throughout the entire ceremony are Khan Kamnol, the receptacle for offerings, and Krueng Sangwey, offerings of food, fruit or flowers. The day that the ceremony is held, Thursday, is also symbolic.

The symbols introduced at various stages of the ceremony are Bart Nammon, the vessel for lustral water, and the Pha Na Khon, the robes worn at the ceremony. There is symbolic meaning also in the traditional routines of setting the particular object and musical instruments used in the ceremony.

These two kinds of significant symbol are part of a symbolic system which is deeper and wider than it appears to be. They are a cultural reflection of a way of thinking, a way of life, moral training, and proper action in society and social life.

KEY WORD: WAI KHRU CEREMONY / SYMBOLIC MEANING / CULTURAL REFLECTIONS

161 pp.